

Kultura, Praktyczne porady, wtedy gdy zaistniało zapotrzebowanie na dany tekst. Z informacji zebranych przez RSR „Romano Waść” wynika, że dużą popularnością cieszyły się niezmiennie *Historie romskich rodów* przygotowane przez Zenona Gierałę na podstawie zebranych przez niego relacji wśród bohaterów artykułu. Z założenia artykuły ukazujące się w kwartalniku zamieszczone są w języku polskim.

„Kwartalnik Romski” (ISSN 2082-4378) to jedno z kilku wydawnictw o tematyce romskiej w Polsce. Wobec takich tytułów jak „Rrom-po-Drom” czy „Dialog Pheniben”, o ugruntowanej pozycji na rynku wydawniczym, jest to dość młode czasopismo, jednak już zaznaczyło swoją pozycję wśród czytelników. „Kwartalnik Romski” ukazywał się również na Portalu wiedzy dla nauczycieli „Scholaris”. W przyszłości wydawca czasopisma, RSR „Romano Waść”, ma zamiar kontynuować wydawanie kwartalnika, o ile pojawią się możliwości jego finansowania; dotychczas czasopismo było współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Agnieszka Caban

Instytut Kulturoznawstwa, Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; Radomskie Stowarzyszenie Romów „Romano Waść”

IV Krajowa Konferencja

Geografia historyczna. Wyzwania przyszłości,

Łódź, 11–12 czerwca 2015 r.

Konferencja *Geografia historyczna – wyzwania przyszłości*, która odbyła się w Łodzi 11–12 czerwca 2015 r., była czwartym spotkaniem krajowych naukowców zorientowanych na problematykę geografii historycznej. Stanowiła kontinuum cyklicznych spotkań na polu tej nauki zapoczątkowanych w 1994 r., wraz z organizacją w Instytucie Geografii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, pierwszej, po 42 latach, konferencji poświęconej współczesnej problematyce badawczej geografii historycznej osadnictwa w Polsce. Tematyczną kontynuacją tego wydarzenia była II Konferencja z Geografii Historycznej zorganizowana w Łodzi, w 2007 r., przez Zakład Geografii Historycznej i Dziedzictwa Kulturowego w Katedrze Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych UŁ oraz Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Kolejną inicjatywą naukową w tym zakresie była III Konferencja z Geografii Historycznej, współorganizowana w 2009 r. przez Zakład Geografii Historycznej i Dziedzictwa Kulturowego UŁ oraz Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Witelona w Legnicy, nt. *Geografia historyczna jako determinanta rozwoju innych dyscyplin nauki*.

IV Konferencję z Geografii Historycznej zorganizował Zakład Geografii Historycznej i Dziedzictwa Kulturowego w Katedrze Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych UŁ we współpracy z Pracownią Geoinformacji Historycznej KUL oraz Komisją Geografii Politycznej i Historycznej PTG. Problematyka konferencji dotyczyła aktualnego stanu badań i przyszłości geografii historycznej w Polsce. W zamyśle organizatorów, temat konferencji – *Geografia historyczna. Wyzwania przyszłości* – miał zainspirować do rozważań zarówno na gruncie metodologicznym, jak i empirycznym oraz antycypować nowe pola badawcze geografii historycznej: osadnictwa wiejskiego i miejskiego, dziedzictwa kulturowego, kartografii historycznej, geografii historycznej regionalnej, badań nad historycznym krajobrazem naturalnym i kulturowym, problematyki granic reliktowych w przestrzeni społeczno-politycznej i kulturowej. W konferencji wzięli udział reprezentanci m.in. geografii, historii, filozofii, filologii polskiej i teologii. Referaty wygłosiło 39 prelegentów, całość obrad podzielono na osiem sesji o różnej tematyce.

Konferencję rozpoczęło oficjalne otwarcie 11 czerwca 2015 r. Zgromadzonych gości w imieniu organizatorów konferencji powitali prof. dr hab. Marek Sobczyński (Katedra Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych UŁ) oraz prof. dr hab. Bogumił Szady (Pracownia Geoinformacji Historycznej KUL). Następnie rozpoczęto obrady plenarne, w ramach których w pierwszej kolejności zaprezentowano referaty o charakterze ogólnym i teoretycznym, poświęcone regionalizacji współczesnych krajobrazów historyczno-kulturowych polski (prof. dr hab. Joanna Plit, IGiPZ PAN), badaniom krajobrazu kulturowego na gruncie geografii historycznej (dr hab. Urszula Myga-Piątek, UŚ), geografii historycznej wobec „zwrotu przestrzennego” (prof. dr hab. Bogumił Szady, KUL), możliwościom i barierom na drodze rozwoju geografii historycznej (dr hab. Marek Słoń, PAN), roli geografii historycznej w kształtowaniu ładu przestrzennego (dr Leszek Kozłowski, UMK) oraz domniemanym kryzysie geografii historycznej z perspektywy historyka (prof. dr hab. Kazimierz Badziak, UŁ). Sesję plenarną zwieńczyła prezentacja książki przygotowanej przez pracowników Katedry Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych, będącej zbiorem wybranych prac naukowych prof. dr. hab. Marka Kotera, twórcy oraz wieloletniego kierownika Katedry Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych UŁ, pt. *Geografia historyczna i polityczna w badaniach Marka Kotera*, pod redakcją Marka Barwińskiego.

Pierwsza sesja ogólna, poprowadzona przez prof. dr. hab. Marka Sobczyńskiego (Katedra Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych, UŁ), miała również charakter szczególny, została bowiem poświęcona pamięci prof. dr. hab. Mariusza Kuleszy (1950–2014), specjalisty z zakresu geografii miast i geografii historycznej, współorganizatora II i III konferencji z geografii historycznej,

twórcy i kierownika Zakładu Geografii Historycznej i Dziedzictwa Kulturowego UŁ. W sesji tej zaprezentowano sylwetkę naukową profesora w dwóch okresach jego działalności zawodowej: jako historyka (prelegentami byli prof. dr hab. Maria Nartowicz-Kot, prof. dr hab. Kazimierz Badziak) oraz geografa (prof. dr hab. Marek Koter). Pozostałe referaty w powyższej sesji zostały zaprezentowane przez osoby związane, prywatnie tudzież zawodowo, z osobą Mariusza Kuleszy. Prof. dr hab. Joanna Szczepankiewicz-Battek (WSB) przedstawiła problematykę osadnictwa braci czeskich i morawskich na ziemi łódzkiej, prof. dr hab. Jan Wendt (Instytut Geografii, UG) omówił funkcje i informacje mapy średniowiecznej, natomiast dr Jacek Walicki (Instytut Historii, UŁ) zaprezentował komunikat poświęcony kartografii wojskowej Polski i krajów ościennych z okresu zimnej wojny, którego uzupełnieniem była wystawa prezentująca unikatowe mapy z omawianego okresu.

Kolejno odbyły się sesje paralelne poświęcone: 1) szeroko rozumianej problematyce miast (pod przewodnictwem dr hab. Urszuli Myga-Piątek, UŚ) oraz 2) wsi (pod przewodnictwem prof. dr hab. Jana Wendta, UG). W pierwszej z wymienionych omówiono zmiany krajobrazu kulturowego Górnego Śląska w średniowieczu (mgr Katarzyna Pukowiec, UŚ), przemiany morfologiczne miasta przemysłowego (dr Marta Chmielewska, UŚ), użyteczność archiwalną materiałów pisanych oraz ikonograficznych w badaniach przestrzeni miejskiej (mgr Weronika Dragan, UŚ), zaprezentowano nowe metody i idee w morfologii miast, mianowicie wykorzystanie narzędzia GIS w badaniach morfologii miast średniowiecznych (dr Łukasz Musiaka i mgr inż. Marta Nalej, UŁ) oraz ideę podmiotowego sprawstwa w morfologii miast (dr Magdalena Deptuła, UŁ). W drugiej sesji paralelnej prof. dr hab. Marcin Solarz (UW) wygłosił referat poświęcony nazwom wsi, traktowanym jako źródło wiedzy o przeszłości, dr hab. Krzysztof Woźniak (UŁ) przedstawił problematykę pruskich wsi liniowych w okolicach Łodzi na początku XIX w., dr Tomasz Figlus (UŁ) omówił kwestię osad zaginionych i ich sukcesji na gruncie badań geograficzno-historycznych, dr Karolina Dmochowska-Dudek (UŁ) dokonała prezentacji map historycznych i modeli 3D wybranych osiedli wiejskich w Polsce, natomiast prof. dr hab. Marcin Wójcik (UŁ) przedstawił praktyczne aspekty programu „Odnowa wsi”.

W następnym dniu konferencji odbyły się cztery sesje, w tym dwie paralelne. W pierwszej sesji ogólnej, poprowadzonej przez dr. hab. Mariusza Kowalskiego (IGiPZ, PAN), zostały zaprezentowane cztery referaty o zróżnicowanej problematyce. Prof. dr hab. Kalina Wojciechowska (ChAT) i prof. dr hab. Joanna Szczepankiewicz-Battek (WSB) wygłosiły referat pt. *Horyzont geograficzny w Ewangelii Marka*, dr Krystyna Krawiec-Złotkowska (AP) przedstawiła zagadnienie barokowego *hortus ludi* w perspektywie geopoetyki, prof. dr hab. Jan Kłós (KUL) omówił kwestię granic (wewnętrznych i zewnętrznych) w kontek-

ście amerykańskim, natomiast dr Marika Pirveli (USZ) dokonała charakterystyki percepcji szczecińskiego rozproszonego centrum.

Kolejno odbyły się dwie sesje paralelne poprowadzone odpowiednio przez dr. Leszka Kozłowskiego (UMK) i prof. dr. hab. Jana Kłosa (KUL). W pierwszej z nich zaprezentowano przestrzenne zróżnicowanie wyników wyborów „po październikowych” z 1975 r. (dr hab. Mariusz Kowalski, PAN), wyniki spisów powszechnych w Polsce w latach 1921–2011 (dr hab. Marek Barwiński, UŁ), przedstawiono możliwości wykorzystania NMT w badaniach zmian środowiska geograficznego na przykładzie Mysłowic (mgr Maciej Szuba, UŚ) oraz nowe metody badawcze w poszukiwaniu i identyfikacji obiektów dawnego górnictwa i budownictwa podziemnego (mgr inż. Marek Battek, PW). Z kolei w drugiej sesji paralelnej mgr Anna Klimek (UŁ) omówiła społeczno-religijną rolę luteranów w dziejach Pabianic i Zgierza, dr Szymon Pawlas (UW) przedstawił zróżnicowanie wyznaniowe Węgier w ujęciu geograficznym, mgr Grzegorz Pisarski (Pro Lusatia) zaprezentował region ziemi kłodzkiej jako przedmiot badań geografii historycznej, a prof. dr hab. Andrzej Rykała (UŁ) wygłosił referat zatytułowany *Pogrom kielecki a proces odradzania się życia żydowskiego w Polsce po drugiej wojnie światowej*.

Ostatnia sesja konferencji została poprowadzona przez dr. hab. Marka Słonia (PAN). W jej ramach zaprezentowano referat *Problemy metodologiczne w procesie opracowywania Atlasu przemian politycznych na świecie w XX i XXI w.* (prof. dr hab. Marek Sobczyński, UŁ), trudności i nowe możliwości w procesie opracowywania *Atlasu historycznego Polski* (mgr Michał Gochna, PAN), koncepcję struktury bazy danych historycznych obiektów topograficznych (mgr Tomasz Panecki, UW). Omówiono również proces pozyskiwania i wizualizacji historycznych danych przestrzennych z wykorzystaniem Systemów Informacji Geograficznej (dr Marcin Jaskulski i mgr inż. Marta Nalej, UŁ) oraz możliwości wykorzystania potencjału turystycznego granic rozbiorowych na terenie Polski (dr Tomasz Padło, UP w Krakowie).

Każda z wymienionych sesji zwieńczona była ożywioną dyskusją, w trakcie której uczestnicy obrad mogli ustosunkować się do problemów badawczych prezentowanych przez prelegentów, ale także przedstawić wnioski o charakterze ogólnym, dotyczące kondycji i tendencji w badaniach geograficzno-historycznych. Uczestnicy konferencji wyrazili również aprobatę dla inicjatyw naukowych z zakresu geografii historycznej, które stanowiąc forum wymiany myśli przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, stają się inspiracją do podejmowania nowych tematów badawczych.

Magdalena Deptuła

Wydział Nauk Geograficznych UŁ

Katedra Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych